

RICHTEREN

10-11

Israëls bekering, Jefta's leiderschap en zijn
gelofte aan de HEERE.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/richteren/10-11

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Abimelechs greep naar de macht en zijn ondergang	2 min	4
2	Tola, een onbekende bevrijder van Israël	3 min	5
3	Jaïr en zijn dertig zonen	2 min	6
4	De oorsprong van de dorpen van Jaïr	4 min	8
5	Afgoderij en onderdrukking door Israëls vijanden	3 min	10
6	Israëls bekering en Gods ontferming	2 min	12
7	Israël zoekt een leider zonder overwinningsbelofte	4 min	14
8	Jefta als verستotene en godvruchtige strijder	5 min	16
9	Jefta wordt aangesteld als leider van Gilead	3 min	19
10	De Ammonieten eisen hun vroegere land terug	4 min	21
11	Israël veroverde het land van de Amorieten	2 min	23
12	Jefta verdedigt Israëls recht op het land	4 min	24
13	Gods Geest geeft kracht voor de strijd	2 min	26
14	Jefta's gelofte en overwinning	2 min	28

15	Jefta's dochter komt hem tegemoet	2 min	29
16	Trouw aan God ten koste van je kind	2 min	30
17	De gelofte als offer of toewijding	2 min	32
18	Kinderen wijden aan de dienst van de HEERE	3 min	33
19	Levenslange maagdelijkheid en geen nageslacht	2 min	34
	Om verder te lezen		35

1

Abimelechs greep naar de macht en zijn ondergang

Laten we Richteren hoofdstuk 10 bekijken. Aan het einde van de vorige keer zagen we dat een van Gideons zonen, Abimelech, zijn 70 broers had gedood, op één na, Jotham, die was gevlucht. Met de hulp van de mensen uit Sichem, waar zijn moeder vandaan kwam, was Abimelech erin geslaagd zijn broers te doden en alle mededingers naar de heerschappij uit de weg te ruimen. Niet dat er eigenlijk mededingers naar de heerschappij hadden moeten zijn, want Gideon was geen koning en zijn zonen hadden op zichzelf geen enkel gezag.

Maar het volk had Gideon koning willen maken. Je herinnert je misschien dat het volk in hoofdstuk 8 tegen Gideon had gezegd:

Toen zeiden de mannen van Israël tegen Gideon: Heers over ons, u zowel als uw zoon en uw kleinzoon, want u hebt ons uit de hand van Midian verlost.

RICHTEREN 8:22

Gideon had dat aanbod afgeslagen. Maar het volk kwam kennelijk op een punt waarop het een erfelijke heerschappij wilde hebben, een erfelijke koningsdynastie. Het was nog niet zo dat ze die invoerden. Dat gebeurde pas in de tijd van Samuel. Maar hun gedachten gingen wel die kant op.

Dus nadat Gideon zo lang als richter had opgetreden, was het na zijn dood waarschijnlijk gemakkelijk voor een van zijn zonen om dat voort te zetten en voor zichzelf aanspraak op een bijzondere positie te maken. Die zoon was tijdens het leven van zijn vader al een belangrijk persoon geworden. Sommige mensen waren bereid daarin mee te gaan. Maar het liep slecht met hem af, omdat God tegen hem was. En Hij zorgde ervoor dat de mensen uit Sichem, die hem eerst hadden gesteund, zich tegen hem keerden en oorlog tegen hem voerden.

Hij werd gedood terwijl hij een toren belegerde. Een vrouw liet een molensteen op zijn hoofd vallen en verbrijzelde zijn schedel. Hij was nog net genoeg bij bewustzijn om te beseffen dat hij door de hand van een vrouw zou sterven als er niets anders gebeurde. Daarom liet hij zijn wapendrager hem met een zwaard doden. Zo stierf hij, met een verbrijzelde schedel en een zwaard door zijn hart.

2

Tola, een onbekende bevrijder van Israël

In hoofdstuk 10 maken we nog geen kennis met een van de grote richters. We hebben hier wat de meeste uitleggers kleine richters zouden noemen. Naast de grote richters zijn er verschillende kleine richters. De volgende grote richter zal Jefta zijn. Ik denk dat ze hen eenvoudigweg grote richters noemen omdat we veel meer informatie over hen hebben. Ze zijn niet per se werkelijk belangrijker dan de anderen.

We gaan bijvoorbeeld over Tola lezen. Hij gaf 23 jaar leiding aan Israël als richter, en Jaïr gaf 22 jaar leiding aan Israël als richter. Deze beide mannen gaven langer leiding aan Israël dan Jefta, zoals we zullen zien. Maar over Jefta is meer informatie gegeven, en daardoor neemt hij in het verhaal een grotere plaats in. Over Tola of Jaïr weten we heel weinig. In vers 1 en 2 van hoofdstuk 10 wordt ons verteld:

Na Abimelech stond Tola op om Israël te verlossen. Hij was de zoon van Pua, de zoon van Dodo, een man uit Issaschar, en hij woonde in Samir, in het bergland van Efraïm. Hij gaf drieëntwintig jaar leiding aan Israël. Toen stierf hij en werd begraven in Samir.

RICHTEREN 10:1-2

Dit is alles wat we over deze man weten, en we weten niet eens waar Samir ligt. Het is een plaats waarvan de ligging onbekend is. We weten dus niet waar hij woonde, waar hij stierf en waar hij begraven werd. We weten wie zijn voorouders waren, een paar generaties terug, maar ook dat zijn voor ons onbekende mannen. Deze man is dus zo

ongeveer zo onbekend als maar mogelijk is. Hij komt uit de stam Issaschar en woonde in het bergland van Efraïm, en op de een of andere manier heeft hij Israël gered. Er wordt ons niet verteld waarvan hij hen heeft gered.

In veel gevallen lezen we dat het volk God mishaaide, deed wat slecht was in de ogen van de Heere, en dat God een vijandelijk leger het land liet binnenvallen om hen een bepaald aantal jaren te onderdrukken. Wanneer het volk dan tot God riep, deed Hij een richter opstaan om hen te bevrijden en de rest van zijn leven als richter leiding aan hen te geven.

Hier lezen we echter alleen dat hij Israël redde. We lezen niet dat ze weer kwaad waren gaan doen, hoewel ze daar misschien nooit mee waren opgehouden. De tijd van Abimelech was een behoorlijk slechte tijd. Abimelech was een slechte man. In Sichem aanbaden ze Baäl. Het kan dus zijn dat ze niet opnieuw kwaad hoefden te doen in de ogen van de Heere om bevrijding nodig te hebben.

Maar welke vorm de onderdrukking aannam, wordt ons niet verteld. We weten niet of hij hen daadwerkelijk aanvoerde in een oorlog tegen onderdrukkers, zoals veel van hun richters deden, zoals Gideon en anderen. Of misschien trad hij gewoon op in een tijd waarin de mensen bereid waren te luisteren, kwam hij voor God op en sprak hij recht over hen volgens Gods wetten. Er wordt gewoon te weinig over hem gezegd, dus we moeten verdergaan zonder er veel meer over te zeggen.

3

Jaïr en zijn dertig zonen

Over Jaïr weten we niet zo heel veel meer. We weten iets meer.

Na hem stond Jaïr op, de Gileadiet. Hij gaf tweeëntwintig jaar leiding aan Israël.

RICHTEREN 10:3

Gilead lag aan de oostkant van de Jordaan, in het gebied van Manasse, de halve stam Manasse die ten oosten van de Jordaan woonde. Jefta kwam daar ook vandaan. Hij was een Gileadiet en gaf 22 jaar leiding aan Israël als richter. Samen gaven deze mannen dus 45 jaar leiding aan Israël. Het lijkt erop dat er onder de leiding van deze twee mannen een periode van 45 jaar van betrekkelijke vrede was.

Hij had dertig zonen, die op dertig ezelshengsten reden en dertig steden hadden. Men noemt ze tot op deze dag de dorpen van Jaïr, die in het land Gilead liggen.

RICHTEREN 10:4

Hij had dertig zonen. Dat zijn veel zonen. Hij had dus waarschijnlijk meerdere vrouwen om zoveel nakomelingen te krijgen. Ze reden op dertig ezels, wat betekent dat ze allemaal een soort hoofdmannen waren. Op een ezel rijden was iets ongewoons. De meeste mensen liepen. Mannen die geregeld op ezels reden, waren te vergelijken met mannen die tegenwoordig een luxe vervoermiddel hebben. Je zou tegenwoordig van iemand kunnen zeggen: ‘Hij had dertig zonen, en ze reden allemaal in een Mercedes of een BMW’, of zoiets. Waarschijnlijk betekent het dat ze een soort hoofdmannen waren.

Misschien beginnen we hier iets te zien van wat er bij Gideon gebeurde. Gideon was een richter, en minstens één van zijn zonen begint zichzelf als een heerser te zien. Misschien ging de mentaliteit van Israël meer die kant op, zodat de zonen van de richters ook belangrijke mannen begonnen te worden.

Er staat:

Jaïr stierf en werd begraven in Kamon.

RICHTEREN 10:5

Meer is er niet over hem bekend, behalve dat hij tweeëntwintig jaar richter over Israël was, en dat zijn zonen ook een of andere positie begonnen te bekleden in dertig steden.

4

De oorsprong van de dorpen van Jaïr

Er is wat verwarring over dit Havvoth-Jaïr, want het klinkt alsof deze dertig steden naar deze man Jaïr werden genoemd. Maar er was eerder al een man in Gilead die Jaïr heette, in de dagen van Mozes, en de steden kregen toen al die naam. Ze worden Havvoth-Jaïr genoemd. Dat kun je bijvoorbeeld zien als je teruggaat naar Numeri hoofdstuk 32, vers 41. Numeri hoofdstuk 32, vers 41 zegt:

Jaïr nu, de zoon van Manasse, ging heen en nam hun dorpen in, en hij noemde die de dorpen van Jaïr.

NUMERI 32:41

Dit was blijkbaar in de dagen van Mozes. Toen ze dat gebied voor het eerst op Sihon en Og veroverden, veroverde deze Manassiet die steden. Zijn naam was Jaïr, en ze werden Havvoth-Jaïr genoemd. Het klinkt dus niet alsof ze die naam kregen door deze latere richter die Jaïr heette.

We vinden dezelfde informatie in Deuteronomium hoofdstuk 3, vers 14. Daar staat:

Jaïr, de zoon van Manasse, nam heel het gebied Argob in, tot aan het gebied van de Gesurieten en Maächatieten, en hij noemde het, namelijk Basan, naar zijn eigen naam: dorpen van Jaïr. Zo heten ze tot op deze dag.

DEUTERONOMIUM 3:14

Het is dezelfde informatie als in Numeri: in de dagen van Mozes waren er steden, er staat niet hoeveel, die Havvoth-Jaïr werden genoemd.

Op een later tijdstip lezen we in het eerste boek Koningen, hoofdstuk 4, vers 13, dat er zestig van zulke steden waren. In 1 Koningen hoofdstuk 4, vers 13 staat:

de zoon van Geber, in Ramoth in Gilead; hij had de dorpen van Jaïr, de zoon van Manasse, die in Gilead liggen; ook had hij het gebied Argob, dat in Basan ligt: zestig grote steden met muren en bronzen grendels;

1 KONINGEN 4:13

Dat ligt daar in dat gebied van Gilead.

Het gebied van Argob in Basan werd volgens Deuteronomium hoofdstuk 3, vers 14 ook Havvoth-Jaïr genoemd. Hier lezen we over zestig grote steden, en het aantal van zestig wordt ook bevestigd in de parallelle passage in het eerste boek Kronieken, hoofdstuk 2, vers 23: er waren zestig steden die naar deze man Jaïr werden genoemd. Dit was een eerdere Jaïr uit dezelfde stam, in hetzelfde gebied, en niet de man over wie we hier lezen. Die eerdere Jaïr had ze veroverd op de heidenen die aan die kant van het gebied woonden, en deze zestig steden werden naar hem genoemd.

Wat moeten we hier dan van denken? In hoofdstuk 10 van Richteren, vers 4:

Hij had dertig zonen, die op dertig ezelshengsten reden en dertig steden hadden. Men noemt ze tot op deze dag de dorpen van Jaïr, die in het land Gilead liggen.

RICHTEREN 10:4

De dertig steden die ze hadden, waren blijkbaar dertig van de zestig. Er waren maar dertig van deze zonen, dus blijkbaar hielden ze toezicht op dertig van de zestig steden, of bekleedden ze daar een of andere gezagspositie. Met andere woorden, ze hadden dertig van de zestig die tot op de dag van vandaag zo heten. Ze hadden er dertig van.

Het is gewoon toeval dat hun vader dezelfde naam had als de eerdere man die die steden had veroverd. Misschien toeval, misschien ook niet. Hun vader was waarschijnlijk naar die voorvader van hen genoemd, maar hij kreeg een

vooraanstaande positie, en zijn zonen kregen een vooraanstaande positie in die steden.

5

Afgoderij en onderdrukking door Israëls vijanden

Vers 6 zegt:

Maar de Israëlieten deden opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE, en dienden de Baäls en de Astartes en de goden van Syrië, de goden van Sidon, de goden van Moab, de goden van de Ammonieten en de goden van de Filistijnen. Zij verlieten de HEERE en dienden Hem niet. Toen ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Israël en Hij leverde hen over in de hand van de Filistijnen en in de hand van de Ammonieten.

RICHTEREN 10:6-7

Deze twee vijanden waren in het laatste deel van de richterentijd de ergste vijanden van Israël. Een van de belangrijke richters die opstonden, trok op tegen de Ammonieten, en dat was Jeftä. De andere trok op tegen de Filistijnen, en dat was natuurlijk Simson.

Als Simson wat meer zelfbeheersing had gehad en godvruchtiger was geweest, had hij de Filistijnse dreiging misschien volledig kunnen uitroeien. Maar door zijn dwaasheid bracht hij zichzelf in de problemen en stierf hij voortijdig. Daarbij doodde hij veel Filistijnen, maar hij bevrijdde Israël niet volledig van de Filistijnen. Later deed Samuel dat wel, zoals we in het boek 1 Samuel zullen zien.

Deze twee, de Filistijnen en de Ammonieten, het volk van Ammon, waren degenen in wier handen God hen in deze latere periode vooral overgaf.

En in datzelfde jaar begonnen dezen de Israëlieten te verdrukken en te vertrappen. Achttien jaar onderdrukten zij al de Israëlieten die aan de overzijde van de Jordaan woonden, in het land van de Amorieten, dat in Gilead lag.

RICHTEREN 10:8

Dat is natuurlijk waar Jeftha zal opstaan.

Bovendien staken de Ammonieten de Jordaan over om ook tegen Juda te strijden en tegen Benjamin en het huis van Efraïm, zodat Israël zeer in het nauw zat. Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE en zeiden: Wij hebben tegen U gezondigd, zowel omdat wij onze God hebben verlaten, alsook omdat wij de Baäls hebben gediend.

RICHTEREN 10:9-10

Maar de HEERE zei tegen de Israëlieten: Heb Ik u niet van de Egyptenaren verlost, en van de Amorieten, de Ammonieten en de Filistijnen,

RICHTEREN 10:11

Daarmee bedoelt Hij bij de uittocht.

Dat had Hij gedeeltelijk gedaan bij eerdere verlossingen. Bedenk dat Samgar een heleboel Filistijnen had gedood. En de Amorieten en de Ammonieten waren betrokken bij enkele van de andere aanvallen die eerder tegen Israël waren ondernomen.

en van de Sidoniërs, de Amalekieten en de Maonieten, toen zij u onderdrukten en u tot Mij riep en Ik u uit hun hand verlost?

RICHTEREN 10:12

Nu hebben we hiervoor nog niet over de Maonieten gelezen. Over de anderen wel. De Septuaginta zegt 'Midianieten', en daarin is misschien de oorspronkelijke lezing bewaard gebleven. Het is mogelijk dat er een fout in de Hebreeuwse tekst is geslopen, want de Septuaginta zegt 'Midianieten'. We weten dat zij degenen waren van wie Israël door Gideon werd verlost. Het kan dus zijn dat dit de betere lezing is.

6

Israëls bekering en Gods ontferming

En toch hebt u Mij verlaten en andere goden gediend. Daarom zal Ik u niet meer verlossen. Ga weg en roep tot de goden die u verkozen hebt. Laten die u verlossen ten tijde dat u in nood verkeert!

RICHTEREN 10:13-14

Het klinkt alsof dit het einde van het boek Richteren is, want God zegt:

Ik ga jullie niet meer bevrijden.

Geen richters meer, geen verlossing meer. Maar Hij veranderde van gedachten. Het is heel belangrijk dat we dit bij God opmerken. Er zijn namelijk dingen waarvan mensen tegenwoordig denken dat het blijvende regelingen moeten zijn, omdat God in het Oude Testament zegt:

Ik zal dit nooit meer doen.

Of:

Ik ga dat niet meer doen.

In feite wacht Hij er echt op dat iemand Hem op andere gedachten brengt. Eigenlijk zegt Hij: 'Goed, Ik ben klaar met jullie.' Maar Hij kan op andere gedachten worden gebracht.

We zien bijvoorbeeld dat Hij tegen Mozes zei dat Hij Israël zou uitroeien en uit Mozes een groter volk zou maken. Toch liet Hij toe dat Mozes Hem door zijn voorbede overreedde en Hem van gedachten liet veranderen. Hier zegt Hij: 'Zoals het er nu voorstaat, ga Ik niets meer voor jullie doen. Ik heb jullie al keer op keer verlost, en jullie dienen Mij nooit. Waarom zou Ik jullie dan blijven helpen? Dat ga Ik niet meer doen.'

Er staat:

Maar de Israëlieten zeiden tegen de HEERE: Wij hebben gezondigd. Doet U maar met ons naar alles wat goed is in Uw ogen; alleen, red ons toch op deze dag! En zij deden de vreemde goden uit hun midden weg en dienden de HEERE. Toen kon Zijn ziel de moeite van Israël niet langer verdragen.

RICHTEREN 10:15-16

In dit geval bekeerden ze zich daadwerkelijk en deden ze de goden weg voordat er enige belofte van verlossing was. God had zelfs gezegd dat Hij hen niet zou verlossen. Maar ze waagden het erop en dachten: 'We gaan ons hoe dan ook tot God wenden. Ook al heeft Hij gezegd dat Hij ons niet zal verlossen, we zijn klaar met deze valse goden.' En dat was goed. God merkte dat op, en Zijn ziel kon de ellende van Israël niet langer verdragen. Hij had medelijden met hen.

7

Israël zoekt een leider zonder overwinningsbelofte

En de Ammonieten werden bijeengeroepen en zij sloegen hun kamp op in Gilead, terwijl de Israëlieten zich verzamelden en in Mizpa hun kamp opsloegen. Toen zeiden het volk en de vorsten van Gilead tegen elkaar: Wie is de man die zal beginnen te strijden met de Ammonieten? Die zal het hoofd worden van alle inwoners van Gilead.

RICHTEREN 10:17-18

Hier zoeken ze een leider. In de andere gevallen deed God een leider opstaan. Ze hoefden hem niet te gaan zoeken. God riep hem. Maar hier heeft God tegen hen gezegd:

Ik ga jullie niet meer bevrijden.

Zij zeggen: 'We gaan onze vijanden hoe dan ook van ons afslaan.' Dus deden ze hun valse goden weg en kwamen ze in Mizpa bij elkaar om zich voor de strijd tegen Ammon te verzamelen.

Dit gebeurde gewoonlijk niet zonder dat er een richter opstond. Gewoonlijk bleef het volk Israël onder zijn onderdrukkers totdat er een richter kwam die zei: 'Kom op, laten we tegen hen gaan vechten.' En dan kwamen ze bij elkaar. Hier lijkt het bijna een gezamenlijk besluit van de stammen te zijn dat ze deze Ammonitische onderdrukking niet langer kunnen aanvaarden. 'We gaan gewoon naar God toe, en als Hij niet belooft ons de overwinning te geven, gaan we toch vechten.' Hij heeft het niet beloofd. Hij heeft gezegd dat Hij ons niet zal verlossen, maar we gaan gewoon door en trekken ten strijde. Hij heeft geen richter doen opstaan, maar we hebben een leider nodig. Door wie zullen we ons laten aanvoeren tegen Ammon?

Het lijkt bijna een beetje op wat er gebeurde toen Israël in het boek Numeri het slechte verslag van de verspieders had gehoord. Ze waren in opstand gekomen en hadden gezegd:

Waarom brengt de HEERE ons dan naar dit land, zodat wij door het zwaard vallen, en onze vrouwen en onze kleine kinderen tot prooi worden van de vijand? Zou het niet beter voor ons zijn naar Egypte terug te keren? En zij zeiden tegen elkaar: Laten wij een hoofd aanstellen en naar Egypte terugkeren!

NUMERI 14:3-4

Toen zei Mozes:

Zeg tegen hen: Zo waar Ik leef, spreekt de HEERE, voorwaar, Ik zal met u doen zoals u ten aanhoren van Mij gesproken hebt. In deze woestijn zullen uw dode lichamen vallen, te weten allen van u die geteld zijn, naar hun volledige aantal, van twintig jaar oud en daarboven, u die tegen Mij gemord hebt. U zult beslist niet in dat land komen waarover Ik Mijn hand opgeheven heb, dat Ik u daarin zou laten wonen, behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun. Uw kleine kinderen, van wie u zei: Zij zullen tot prooi worden van de vijand! hen zal Ik erin brengen; zij zullen dat land, dat u verworpen hebt, leren kennen. Maar wat u betreft, uw dode lichamen zullen in deze woestijn vallen. Uw kinderen zullen veertig jaar in deze woestijn rondzwerven, en zij zullen uw hoererijen dragen, totdat uw dode lichamen in deze woestijn vergaan zijn.

NUMERI 14:28-33

Het volk zei:

O nee. We gaan nu naar binnen.

En Mozes zei:

Nee, God zal jullie niet bevrijden.

Ze zeiden:

Zij stonden 's morgens vroeg op en klommen naar de top van de berg en zeiden: Zie, hier zijn wij, wij zullen op weg gaan naar de plaats waarvan de HEERE gesproken heeft, want wij hebben gezondigd.

NUMERI 14:40

Ze trokken het land binnen en werden verslagen, omdat God niet met hen was. Het lijkt hier dezelfde situatie te zijn, behalve dat ons aan het eind van vers 16 wordt verteld dat Gods ziel de ellende van Israël niet langer kon verdragen. Hij had gezegd dat Hij hen niet meer zou helpen, maar dat was niet Zijn laatste woord. Hij zag dat ze hun valse goden wegdeden. Hij zag dat hun bekering bijna onvoorwaardelijk leek, want nu gingen ze God dienen, ook al had Hij gezegd dat Hij hen niet zou verlossen. Ze gingen Hem toch dienen. En dus kreeg Hij medelijden met hen. Hoewel Hij deze richter niet deed opstaan, tenminste niet in de gebruikelijke zin, en zij hem zelf gingen uitkiezen, rustte Gods zegen daar blijkbaar op. Want van Jefta wordt gezegd dat hij Israël richtte. Hij was een van de richters.

8

Jefta als verstotene en godvruchtige strijder

Dit verliep iets anders dan in de eerdere gevallen. Hier nam het volk ergens het initiatief toe, in plaats van dat God het initiatief nam om een richter te doen opstaan. Ze zeggen: 'Wie gaan we vinden om ons in de strijd te leiden?' In hoofdstuk 11, vers 6, lezen we dat ze naar Jefta kwamen. Maar in de verzen 1 tot en met 5 moeten we eerst kennismaken met Jefta. Daarom nemen we de tijd om wat achtergrondinformatie over hem te krijgen. Aan het eind van hoofdstuk 10 proberen ze namelijk te besluiten

naar wie ze toe zullen gaan, en in hoofdstuk 11, vers 6, kiezen ze Jefta. Maar we zouden niet weten wie Jefta was als we de verzen 1 tot en met 5 niet hadden. Dus wordt hier even een uitweiding ingelast om de achtergrond van deze man te geven.

Er staat:

De Gileadiet Jefta nu was een strijdbare held, maar hij was het kind van een hoer. Gilead had Jefta echter verwekt. Ook de vrouw van Gilead baarde hem zonen. En toen de zonen van deze vrouw groot geworden waren, joegen zij Jefta weg en zeiden tegen hem: Jij zult in het huis van onze vader geen erfbezit hebben, want je bent een zoon van een andere vrouw. Toen vluchtte Jefta voor zijn broers en ging in het land Tob wonen. En leeglopers verzamelden zich bij Jefta en trokken er met hem op uit.

RICHTEREN 11:1-3

Er staat niet wie ze overvielen, maar het lijkt erop dat ze de Ammonieten overvielen. De Ammonieten onderdrukten hun volk, dus hij werd bijna zo iemand als de Makkabeeën in een latere tijd, toen de Syriërs Israël onderdrukten in de tijd van de Makkabeeën, in de tweede eeuw voor Christus. Deze familie kwam in opstand om een guerrillaoorlog tegen hen te voeren, om overvallen op hen uit te voeren, en verdreef hen uiteindelijk. Blijkbaar besloot Jefta, nadat zijn broers hem hadden verstoten, dat hij er gewoon op eigen houtje op uit zou trekken om de vijanden lastig te vallen. En er gingen een paar nietsnutten met hem mee.

Het feit dat de mannen die met hem meegingen nietsnutten waren, kan de indruk wekken dat hij een slecht mens was en dat zij slechte mensen waren. Dat is inderdaad hoe veel commentatoren hem afschilderen. Ze schilderen hem af als een slecht mens en een dwaas. Zelfs de gelofte die hij aflegt en die zo omstreden is, zien ze als een dwaze gelofte. Je kunt dat beslist ook anders lezen. Als ik het verhaal lees, krijg ik een andere

indruk van hem. Ik zie hem als een vroom man. Maar hij wordt ten onrechte door zijn broers vervolgd, alleen maar vanwege wie zijn moeder was. Daar had hij niets over te zeggen. Hij werd uit zijn huis verdreven, dus besloot hij zich nuttig te maken.

Er waren andere mensen die blijkbaar uit de gewone samenleving waren verdreven. Dus werd hij hun leider, en ze besloten dingen te doen om hun volk te helpen verlossen. Blijkbaar voerde hij al overvallen uit op de Ammonieten, en daarom werd hij gekozen om de leider van Israël te worden. Ze hadden van hem gehoord. In de ogen van de Ammonieten was hij ongetwijfeld een vogelvrij verklaarde. Maar dat was David ook toen hij vierhonderd mannen had die hem volgden.

Precies hetzelfde wordt over David gezegd in een bepaalde periode van zijn leven. In hoofdstuk 16 van 1 Samuel wordt hij een dappere held genoemd. Dat wordt ons hier ook over Jefta verteld. Vers 1 zegt:

Hij is een dappere strijder.

En in 1 Samuel hoofdstuk 22 wordt ons verteld over de mensen die David volgden toen hij voor Saul vluchtte en in de woestijn woonde. Zo worden ze beschreven in 1 Samuel 22:2:

Ook voegde ieder zich bij hem die in nood verkeerde, ieder die een schuldeiser had en ieder die verbitterd van gemoed was, en hij werd hun leider, zodat er ongeveer vierhonderd mannen bij hem waren.

1 SAMUEL 22:2

Zo wordt David beschreven in de tijd voordat hij daadwerkelijk koning wordt, wanneer hij wordt vervolgd door de zittende koning, Saul. David is een dappere held. Hij heeft mensen bij zich die schulden hebben die ze niet kunnen betalen, mensen die in het nauw zitten, mensen die ontevreden zijn, mensen die om wat voor reden dan ook uitgestoten zijn uit de samenleving. Ze sluiten zich bij hem aan en hij wordt een leider, en David en zijn mannen verrichten daadwerkelijk krijgsdaden tegen de Filistijnen.

Blijkbaar deed Jefta iets wat daar veel op leek. David was zonder goede reden door Saul uit zijn land verdreven. Jefta was zonder goede reden door zijn broers uit zijn stad verdreven, omdat ze de erfenis niet met hem wilden delen, omdat hij een andere moeder had dan zij. Het lijkt er dus op dat Jefta ongewild in de wildernis terecht kwam. Hij werd door zijn broers de stad uit gedreven, en hij vond een manier om zich nuttig te maken.

Het lijkt mij dat deze man voor die tijd uitzonderlijk godvruchtig is. Wanneer hij daadwerkelijk een boodschap naar de Ammonieten stuurt, lijkt hij heel belezen. Hij lijkt de Pentateuch heel goed te kennen. Hij kan de geschiedenis uit het boek Richteren vrij nauwkeurig navertellen. Hij lijkt dus een man te zijn die de Schriften kende, waar destijds waarschijnlijk maar heel weinig mensen enige aandacht aan besteedden. Hij leek een man te zijn die aan de kant van zijn land stond, een man die er het beste van maakte toen hij uit zijn stad was verdreven.

9

Jefta wordt aangesteld als leider van Gilead

Vers 4 zegt:

En het gebeurde na enkele dagen dat de Ammonieten tegen Israël streden.

RICHTEREN 11:4

Daar wordt de draad weer opgepakt waar we aan het einde van hoofdstuk 10 gebleven waren. Het is de aanloop om dat verhaal weer te hervatten.

En het gebeurde, terwijl de Ammonieten tegen Israël streden, dat de oudsten van Gilead op weg gingen om Jefta uit het land Tob te halen. Zij zeiden tegen Jefta: Kom en wees onze aanvoerder, en laten wij tegen de Ammonieten strijden.

RICHTEREN 11:5-6

Hij had al een aantal mensen over wie hij bevelhebber was, zijn bende vrijbuiters. Maar nu wil eigenlijk zijn hele stam achter hem staan, hem steunen en onder zijn leiding tegen de Ammonieten strijden.

Jefta zei tegen de oudsten van Gilead: ‘Hebben jullie mij niet gehaat en uit het huis van mijn vader verdreven? Waarom komen jullie nu naar mij toe, nu jullie in nood zijn?’

En de oudsten van Gilead zeiden tegen Jefta: Juist daarom zijn wij nu naar u teruggekomen, opdat u met ons meegaat en tegen de Ammonieten strijdt. U zult voor ons het hoofd zijn over alle inwoners van Gilead.

RICHTEREN 11:8

Met andere woorden, omdat we in nood zijn.

Als hij een slechter mens was geweest, had hij kunnen zeggen: ‘Zorg maar voor jezelf. Jullie hebben mij weggejaagd toen het jullie goed ging. En nu gaat het slecht met jullie. Nou, zoek het maar uit. Ik red me prima in mijn eentje. Ik hoef jullie problemen niet op me te nemen, en ik ben jullie niets verschuldigd.’

Toen zei Jefta tegen de oudsten van Gilead: Als u mij terughaalt om te strijden tegen de Ammonieten, en de HEERE hen aan mij zal overleveren, zal ik dan uw hoofd zijn?

RICHTEREN 11:9

Hij zegt dus: ‘Wat zal de uitkomst zijn als ik jullie daadwerkelijk naar de overwinning leid? Zal het zijn zoals toen Gideon dat deed? Zal het zijn zoals toen Othniël dat deed? Zal ik dan de richter in het land zijn?’ Ze zeiden: ‘Ja’, en ze legden daar een eed op af.

Zo ging Jefta met de oudsten van Gilead mee, en het volk stelde hem als hoofd en aanvoerder over zich aan. En Jefta sprak al zijn woorden voor het aangezicht van de HEERE in Mizpa.

RICHTEREN 11:11

Daarom denk ik dat Jefta hier als een godvruchtig man moet worden gezien. Al deze woorden sprak hij voor het aangezicht van Jahweh. Wat betekent dat? Natuurlijk gebeurt alles voor het aangezicht van Jahweh, omdat Jahweh overal is, maar dat is het vermelden niet waard. Hij sprak deze woorden bewust in de tegenwoordigheid van God. In dit gedeelte staat in elk geval uitdrukkelijk dat Jefta zijn onderhandelingen bewust in de tegenwoordigheid van de HEERE voerde. Dat wil zeggen dat hij de HEERE in deze zaak erkende en rekening hield met de HEERE, in plaats van deze beslissingen alleen maar vanuit een strikt wereldse denkwijze te nemen.

10

De Ammonieten eisen hun vroegere land terug

Jefta stuurde boden naar de koning van de Ammonieten met de vraag: Wat hebt u tegen mij, dat u in mijn land tegen mij komt strijden? De koning van de Ammonieten antwoordde de boden van Jefta: Omdat Israël mijn land heeft afgenomen toen het uit Egypte kwam, vanaf de Arnon tot aan de Jabbok en tot aan de Jordaan. Geef die gebieden nu vreedzaam terug.

RICHTEREN 11:12-13

In wezen wilden de Ammonieten land terugkrijgen dat 300 jaar eerder was veroverd, toen de Israëlieten uit Egypte waren gekomen. Het klopt niet helemaal dat Israël het land van de Ammonieten heeft ingenomen. Toen ze door dat gebied trokken, verbood God hun uitdrukkelijk om tegen de Ammonieten en de Moabieten te strijden, omdat het een soort broedervolken waren, eigenlijk meer verre neven.

De Ammonieten en de Moabieten waren de nakomelingen van Lot, en Lot was de neef van Abraham. Israël stamde natuurlijk af van Abraham, Izak en Jakob. Abrahams neef is wat verder aan hen verwant. En zijn twee zonen werden, zoals je je herinnert, geboren uit zijn twee dochters in de grot, toen hij uit Sodom en Gomorra was gevlucht. Toen ontstonden Ammon en Moab, en dit waren hun nakomelingen.

Dus toen Israël uit Egypte kwam, zei God:

Toen zei de HEERE tegen mij: Breng Moab niet in het nauw en ga niet de strijd met hen aan, want van hun land zal Ik u niets in bezit geven. Ik heb Ar namelijk aan de kinderen van Lot in bezit gegeven.

DEUTERONOMIUM 2:9

Hoewel noch de Moabieten noch de Ammonieten Israël vriendelijk gezind waren, viel Israël hen niet aan. In plaats daarvan voerde het oorlog tegen de Amorieten, die Kanaänieten waren aan de oostkant van de Jordaan. Maar wat er was gebeurd, was dat Sihon, de koning van de Amorieten, ergens in die tijd land van de Ammonieten had afgenomen. Daardoor kwam land dat Ammonitisch gebied was geweest onder de Amoritische koning Sihon te vallen. Hij werd door Israël verslagen en het land werd door Israël ingenomen.

Israël heeft dus niet rechtstreeks land van de Ammonieten afgenomen. Ze hadden het aan een andere koning verloren, en daarna overwon Israël die andere koning en erfde zijn land. Zo verschuiven landsgrenzen nu eenmaal.

Als China Amerika zou binnenvallen, onder de voet zou lopen en zou overnemen, zouden de oorspronkelijke Amerikaanse indianen China niet de schuld kunnen geven van het feit dat Europeanen hun honderden jaren eerder hun land hadden afgenomen. Dat zou nergens op slaan. En dat is eigenlijk wat de Ammonieten deden. Ze zijn als oorspronkelijke Amerikanen die proberen hun land van China terug te krijgen, als China het van ons zou afnemen. Wij hebben het al 300 jaar, of hoelang het ook geweest is. Israël had dit land al zo lang en had het niet van de Ammonieten afgenomen. Het had op een eerder moment aan hen toebehoord. Maar bijna al het land, waar dan ook, heeft op enig moment in het verleden aan iemand anders toebehoord. Dat is niet hetzelfde als Israël ervan kunnen beschuldigen dat het hen had aangevallen en hun onrecht had aangedaan. Zo reageerden de Ammonieten dus. Maar zoals ik al zei, Jifta gaf blijk van een enorme kennis van de achtergrond van het land en de geschiedenis van Israël. Die kennis zou hij hebben opgedaan door het boek Numeri te lezen, of er in elk geval mee vertrouwd te zijn.

11

Israël veroverde het land van de Amorieten

Vers 14:

Jefta stuurde opnieuw boodschappers naar de koning van de Ammonieten en liet hem zeggen: Dit zegt Jefta: Israël heeft geen land afgepakt van Moab of van de Ammonieten. Toen de Israëlieten uit Egypte kwamen, trokken ze door de woestijn tot aan de Rode Zee en kwamen ze in Kades. Toen stuurden ze boodschappers naar de koning van Edom met de vraag: Mogen we alstublieft door uw land trekken? Maar de koning van Edom wilde niet luisteren. Ze stuurden ook boodschappers naar de koning van Moab, maar die gaf ook geen toestemming. Dus bleven de Israëlieten in Kades. Daarna trokken ze door de woestijn, om Edom en Moab heen, en kwamen ze aan de oostkant van Moab, waar ze aan de overkant van de Arnon hun kamp opsloegen. Maar ze trokken Moab niet binnen, want de Arnon was de grens van Moab.

Toen stuurde Israël boodschappers naar Sihon, de koning van de Amorieten, die in Hesbon regeerde. Israël zei tegen hem: 'Laat ons alstublieft door uw land trekken naar onze bestemming.' Maar Sihon vertrouwde Israël niet toe door zijn gebied te trekken. Daarom verzamelde hij heel zijn volk, sloeg zijn kamp op in Jahza en streed tegen Israël. De HEERE, de God van Israël, leverde Sihon en heel zijn volk aan Israël over, en de Israëlieten versloegen hen. Zo kreeg Israël al het land in bezit van de Amorieten die daar woonden. Ze namen het hele gebied van de Amorieten in bezit, vanaf de Arnon tot aan de Jabbok en van de woestijn tot aan de Jordaan. Nu heeft de HEERE, Jahweh, de God van Israël, de Amorieten voor Zijn volk Israël uit hun bezit verdreven. Zou u dat land dan in bezit nemen? Neemt u niet in bezit wat uw god Kamos u in bezit geeft? Zo zullen wij in bezit nemen wat Jahweh, onze God, voor ons in bezit neemt.

Hij zegt:

Wij zijn niet degenen die jullie hebben aangevallen. We vochten tegen de Amorieten.

Voor ons die dit lezen, klinken Amorieten en Ammonieten ongeveer hetzelfde, maar het zijn heel verschillende volken. Want de Ammonieten waren verwant aan de Moabieten, die in de verte aan Israël verwant waren. De Amorieten waren de

Kanaänieten die uitgeroeid moesten worden. De Amorieten hadden eerder land ingenomen dat kennelijk Ammonitisch gebied was geweest. Hij zei:

We hebben het niet van jullie afgepakt. We hebben het van de Amorieten afgepakt.

Daarna zegt hij:

12

Jefta verdedigt Israëls recht op het land

En nu de HEERE, de God van Israël, de Amorieten van voor de ogen van Zijn volk Israël uit hun bezit verdreven heeft, zou ú hun land dan in bezit nemen? Zou u niet het land in bezit nemen van hen die uw god Kamos voor u uit hun bezit verdreef? Zo zullen wij al het land in bezit nemen van hen die de HEERE, onze God, van voor onze ogen uit hun bezit verdreven heeft.

RICHTEREN 11:23-24

Hij zegt in vers 25:

Welnu, bent u zoveel beter dan Balak, de zoon van Zippor, de koning van Moab? Heeft hij het ooit tegen Israël opgenomen? Heeft hij ooit tegen hen gestreden?

RICHTEREN 11:25

Dat wil zeggen, Balak was eigenlijk bang om tegen hen te vechten, en hij was degene die Bileam inhuurde om hen te vervloeken. Maar wat hij zegt, is dat Balak nooit naar ons toe kwam en zei: ‘Dat Amoritische land dat jullie hebben ingenomen, was vroeger van mij’, wat kennelijk voor een deel ervan gold, ‘en dus moeten jullie het aan ons

teruggeven.’ Hij zegt: ‘Balak heeft nooit zo'n aanspraak gemaakt. Hij wist dat hij het land eerlijk en rechtmatig aan de Amorieten had verloren, en wij hebben het van hen gekregen, niet van hem.’

En dat terwijl Israël driehonderd jaar in Hesbon en de bijbehorende plaatsen heeft gewoond, en in Aroër en de bijbehorende plaatsen, en in al de steden die aan de oevers van de Arnon liggen. Waarom hebt u die dan al die tijd niet bevrijd?

RICHTEREN 11:26

Met andere woorden, als we hier al 300 jaar zijn, is het moeilijk om iets te bedenken wat mensen nog meer grond zou kunnen geven om te beweren dat dit hun gebied is. We zijn hier al 300 jaar. Jullie hebben het in die tijd nooit teruggenomen, het zelfs nooit geprobeerd. Hoe kunnen jullie dan beweren dat het jullie land is? Het is al 300 jaar van ons, en jullie hebben dat nooit betwist.

Niet ik heb tegen u gezondigd, maar ú handelt verkeerd ten aanzien van mij door tegen mij te strijden. Laat de HEERE, Die Rechter is, deze dag oordelen tussen de Israëlieten en de Ammonieten. Maar de koning van de Ammonieten luisterde niet naar de woorden van Jefta, die hij hem gestuurd had.

RICHTEREN 11:27-28

Dus moet er natuurlijk oorlog komen. Maar Jefta probeerde het eerst met diplomatie. Jefta was een wilde, strijdlustige man. Hij was gewend om rooftochten te ondernemen, en hij was een dappere man, enzovoort. Hij was een man die vocht. Maar blijkbaar wilde hij niet onnodig bloed vergieten. Hij dacht dat hij zou proberen de Ammonieten met argumenten te overtuigen en te zeggen: ‘Luister, jullie hebben echt geen goede reden om hier te zijn. Waarom trekken jullie je niet gewoon terug en laten jullie ons met rust?’ Hij gaf hun de kans zich terug te trekken.

De Ammonieten leden in deze strijd een zware nederlaag, maar dat hebben ze alleen aan zichzelf te wijten. Ze hadden namelijk de uitnodiging gekregen om gewoon vreedzaam te vertrekken. En dat was precies wat Jefta probeerde te bereiken: oorlog vermijden. Hij was niet bang om te vechten. Hij was een dappere man. Waarschijnlijk probeerde hij gewoon onnodig bloedvergieten te voorkomen. Het was dus verstandig om het eerst met diplomatie te proberen.

Hij kon uitvoerig vertellen over de geschiedenis van Israël en over hoe God tot hen had gesproken. Dat is niet iets wat een man vanzelf zou weten. In die tijd hadden ze geen openbare scholen waar geschiedenis werd onderwezen, en er waren geen synagogen. Hij moet die kennis dus uitsluitend hebben opgedaan door zich op de een of andere manier vertrouwd te maken met de Pentateuch. Dat betekent dat hij er moeite voor had gedaan om te leren wat God door Mozes had gezegd, iets waar veel mensen in die tijd de moeite niet voor namen.

13

Gods Geest geeft kracht voor de strijd

Vers 29:

Toen kwam de Geest van de HEERE op Jefta, en hij trok door Gilead en Manasse. Vervolgens trok hij door Mizpe in Gilead, en vanuit Mizpe in Gilead trok hij op naar de Ammonieten.

RICHTEREN 11:29

Doordat de Geest van de HEERE op hem kwam, kreeg hij de kracht om tegen de Ammonieten ten strijde te trekken. Later wordt dit ook over koning Saul gezegd. In de tijd van Saul vielen de Ammonieten Gilead opnieuw lastig en probeerden ze het te heroveren. Saul kreeg daar bericht over. Er staat:

De Geest van God werd vaardig over Saul toen hij deze woorden hoorde, en hij ontstak in hevige woede.

1 SAMUEL 11:6

Hij werd heel boos en mobiliseerde Israël om uit te trekken, te vechten en de mensen van Gilead opnieuw te bevrijden.

Gods Geest kwam in die tijd op mannen om Zijn volk door oorlog te bevrijden. De legeraanvoerders die God voor hen deed opstaan, waren mannen die vervuld waren met de Geest. Wanneer de Geest in de tijd van het Oude Testament op iemand kwam, was dat niet hetzelfde als toen de Geest met Pinksteren op mensen kwam. Toen de Geest met Pinksteren op mensen kwam, nam de Geest van God Zijn intrek in de gemeente als Zijn blijvende woonplaats, Zijn huis, de tempel van de Heilige Geest.

Mensen waren destijds niet de tempel van Gods Geest. Hij kwam op hen en gaf hun kracht, maar had niet altijd een heiligende werking. Simson is de minst geheiligde van de richters over wie we lezen. Toch wordt er vaker vermeld dat de Geest in hem werkte dan bij welke andere richter ook. We zouden dus moeten aannemen dat het werk van de Geest van God in die tijd uitsluitend bestond uit het geven van kracht. In het Nieuwe Testament is het werk van de Geest daarentegen ook om te heiligen. De mannen uit het Oude Testament op wie de Geest kwam, waren al dan niet geheiligde mannen. De Heilige Geest had in die tijd niet noodzakelijk die uitwerking op hen, maar ze kregen wel op bovennatuurlijke wijze kracht van de Geest.

14

Jefta's gelofte en overwinning

In vers 30, wanneer Jefta op het punt staat ten strijde te trekken, legt hij een gelofte af:

En Jefta deed de HEERE een gelofte en zei: Als U de Ammonieten geheel in mijn hand zult geven, dan zal dat wat naar buiten komt en mij vanuit de deur van mijn huis tegemoetkomt, als ik in vrede terugkeer van de Ammonieten, voor de HEERE zijn, en ik zal het als brandoffer offeren. Zo trok Jefta op naar de Ammonieten om tegen hen te strijden, en de HEERE gaf hen in zijn hand. En hij versloeg hen vanaf Aroër tot waar u bij Minnith komt: twintig steden; en tot bij Abel-Keramim, met een zeer grote slag. Zo werden de Ammonieten vernederd van voor de ogen van de Israëlieten.

RICHTEREN 11:30-33

De hele oorlog wordt in twee verzen behandeld, in vers 32 en 33. De oorlog moet enige tijd hebben geduurd, en er moeten interessante bijzonderheden over te vertellen zijn geweest. Maar voor de schrijver is het niet belangrijk om ons te vertellen hoe de oorlog werd gewonnen. Het gaat er eenvoudig om dat God Jefta de overwinning gaf overeenkomstig Jefta's verzoek, dat aan de gelofte verbonden was. Er wordt veel meer aandacht besteed aan het vervullen van de gelofte dan aan de oorlog zelf.

Veel mensen denken dat Jefta een overhaaste gelofte heeft afgelegd. Veel uitleggers stellen het zelfs zo voor dat hij een dwaze gelofte en zelfs een slechte gelofte heeft afgelegd, alsof hij beloofde een mensenoffer te brengen. Het lijkt heel onwaarschijnlijk dat Jefta van plan was een mensenoffer te brengen. Toen hij ontdekte dat het een mens zou zijn die hij aan de HEERE moest offeren, deed hem dat verdriet. Dat was natuurlijk zijn dochter.

Maar sommige mensen denken dat hij wel een mens had verwacht, maar niet dat zijn dochter uit het huis zou komen. Misschien een dienaar of zo die naar buiten zou komen, en die zou hij dan offeren. Dit is iets wat we zullen moeten bespreken wanneer we naar de afloop kijken, want in vers 34 tot en met 40 krijgen we een beschrijving van hoe hij zijn gelofte vervulde. Het wordt niet zo gedetailleerd beschreven dat alle onenigheid over wat hij deed, wordt weggenomen. Veel mensen denken dat hij zijn dochter als brandoffer heeft geofferd. Anderen denken van niet, en voor beide standpunten zijn argumenten.

Maar in vers 34 staat:

15

Jefta's dochter komt hem tegemoet

Maar toen Jefta in Mizpa bij zijn huis aankwam, zie, toen kwam zijn dochter naar buiten, hem tegemoet, met tamboerijnen en in reidans. Nu was zij zijn enige kind; hij had verder geen zoon of dochter.

RICHTEREN 11:34

Dat wordt vermeld omdat het voor een man heel belangrijk was om nakomelingen te kunnen achterlaten, zodat zijn naam na zijn dood zou voortleven. Daarvoor moest hij een zoon hebben, of ten minste een dochter. Zijn naam zou niet via een dochter voortleven, maar zijn bloedlijn in bepaalde opzichten wel. Toch is zij hier de enige nakomeling die hij heeft. Hij heeft geen zoon, en dat is op zichzelf al tragisch. Met alleen een dochter kan zijn naam niet voortleven. Maar een dochter kan hem in elk geval kleinkinderen geven. De dochters van Zelafead hadden een precedent geschapen: dochters konden het vermogen, de landgoederen van hun vader erven als

hij geen zoon had. Hij kon dus bezittingen nalaten aan een dochter en aan zijn kleinzonen, maar niet als zij nooit kinderen kreeg. Dat is het tragische ervan. Dit is zijn enige nakomeling, en andere had hij niet.

En het gebeurde, toen hij haar zag, dat hij zijn kleren scheurde, en zei: Ach, mijn dochter! Je laat mij diep neerbukken en je hoort nu bij hen die mij in het ongeluk storten. Ik heb namelijk mijn mond naar de HEERE opengedaan en ik kan er niet op terugkomen.

RICHTEREN 11:35

Ook hieruit blijkt zijn vroomheid. De meeste mannen zouden in die situatie zeggen: 'Nou, dat was een domme toezegging van me. Ik ga het niet doen. God moet het er maar mee doen. Ik ga deze gelofte niet houden.' Ik heb mensen gekend die geloften hadden gedaan die minder moeilijk te houden waren, en die erop terugkwamen. En dat waren christenen. Het feit dat Jefta zichzelf niet eens de mogelijkheid toestond om zijn gelofte aan de HEERE niet te houden, bewijst dat hij een vroom man was. Hij wordt natuurlijk in het boek Hebreeën genoemd als een man van geloof. Al zegt dat ons niet hoe vroom hij was, want ook Simson wordt in Hebreeën 11 genoemd als een man van geloof. Jefta lijkt in alle opzichten een godvruchtig man te zijn. Dus zegt hij:

Ik kan niet terugkomen op mijn belofte.

16

Trouw aan God ten koste van je kind

Maar zij antwoordde hem: Mijn vader, als u uw mond naar de HEERE hebt geopend, doe dan met mij overeenkomstig datgene wat u hebt gesproken, aangezien de HEERE u immers volledig gewroken heeft op uw vijanden, de Ammonieten.

RICHTEREN 11:36

Dat is interessant, dat ze zomaar zou zeggen: ‘Nou, wat je ook zegt, je kunt je woord aan de Heere niet terugnemen, zelfs als het ten koste van mij gaat.’ Het doet me denken aan een verhaal dat Richard Wurmbrand vertelde. Hij was als predikant veertien jaar lang gemarteld in een Roemeense communistische gevangenis. Hij kende de verhalen van veel andere gevangenen die gemarteld waren, enzovoort. Hij zei dat er een man was, volgens mij een predikant, die in een communistische gevangenis werd gemarteld. Hij hield goed stand onder de martelingen en brak niet. Dus werd zijn zoon binnengebracht. Ik weet niet meer hoe oud zijn zoon was, volgens mij ongeveer twaalf jaar. Ze begonnen zijn zoon voor zijn ogen te martelen.

De predikant, die het goed had doorstaan toen hij zelf gemarteld werd, merkte dat hij het niet kon aanzien dat zijn zoon zo werd gemarteld. Hij sprak zijn zoon werkelijk aan en zei: ‘Jongen, ik kan niet aanzien dat ze je dit aandoen. Ik zal moeten doen wat ze zeggen. Ik zal Christus moeten verloochenen.’ Zijn zoon zei: ‘Als je Christus verloochent, ben je mijn vader niet.’ Dus werd zijn zoon voor zijn ogen doodgemarteld.

Dat is de prijs die sommige mensen in communistische landen voor hun geloof hebben moeten betalen. Het is al moeilijk genoeg om zelf doodgemarteld te worden, maar om te zien hoe je kinderen voor je ogen worden doodgemarteld, zou nog veel moeilijker zijn. Maar dat een zoon dat standpunt inneemt: ‘Je hebt je aan God verbonden. Je mag je verbondenheid aan God niet verloochenen om mij te sparen.’ Dat is werkelijk hoe een godvruchtig kind zou moeten denken, maar volgens mij doen heel weinig kinderen dat.

Jezus zei:

Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard.

MATTHEÛS 10:37

Het is waar dat we niet zomaar Christus kunnen verloochenen of onze verplichtingen tegenover God kunnen schenden om onze kinderen te sparen. Toch ben ik van mening dat hij zijn dochter niet heeft geofferd, maar de gelofte op een andere manier heeft vervuld. Dus zei ze tegen hem:

Je moet doen wat je tegen de Heer hebt gezegd dat je zou doen.

17

De gelofte als offer of toewijding

Maar dit zei ze ook in vers 37:

Verder zei zij tegen haar vader: Laat de volgende zaak ten aanzien van mij gebeuren: laat mij twee maanden begaan, om af te dalen naar de bergen en te huilen omdat ik maagd zal blijven, ik samen met mijn vriendinnen.

RICHTEREN 11:37

Haar vader zei: ‘Ga maar’, en liet haar twee maanden vertrekken. Zij ging met haar vriendinnen de bergen in en beweende haar maagdelijkheid. Na twee maanden keerde ze terug naar haar vader, die zijn gelofte aan haar uitvoerde. Zij had geen gemeenschap met een man. Het werd een gewoonte in Israël dat de dochters van Israël ieder jaar vier dagen lang de dochter van Jefta, de Gileadiet, gingen bewenen.

Eigenlijk betekent het Hebreeuwse woord dat in vers 40 in de Engelse vertaling met ‘bewenen’ wordt weergegeven, ‘prijzen’. Ze gingen eropuit om haar te prijzen. De meeste mensen nemen bij het lezen hiervan aan dat ze als brandoffer werd geofferd, maar ik denk dat dat waarschijnlijk niet het geval is. Als we kijken naar de gelofte die Jefta deed, vinden we de bewoording daarvan in vers 31. Hij zei:

dan zal dat wat naar buiten komt en mij vanuit de deur van mijn huis tegemoetkomt, als ik in vrede terugkeer van de Ammonieten, voor de HEERE zijn, en ik zal het als brandoffer offeren.

RICHTEREN 11:31

Sommige kenners van het Hebreeuws hebben gezegd dat het woord ‘en’ ook ‘of’ kan betekenen. Ik weet dat dit in sommige talen zo is. En ik ken het Hebreeuws niet goed genoeg, maar sommige geleerden hebben dat daadwerkelijk gezegd, en zij kennen wel Hebreeuws, dus ik neem het van hen aan. Het woord ‘en’ kan ook ‘of’ betekenen, afhankelijk van de context. Als hij inderdaad zei:

Wat me ook tegemoetkomt, zal van de Heer zijn, of ik zal het als brandoffer offeren.

dan geeft hij twee mogelijkheden aan. De ene is: als het een mens is die hem tegemoetkomt, zal die van de Heere zijn. Of als het een dier is, een rein dier, zal het als brandoffer worden geofferd. Als er een ezel of een hond of een rat uit zijn huis kwam, kon hij die natuurlijk niet offeren, want dat is een onrein dier. Een mens kon hij ook niet offeren. Zijn gelofte zou dus in wezen zijn: als het een dier is dat als brandoffer geofferd kan worden, dan zal ik dat ermee doen. Als dat niet zo is, zal ik het aan de Heere wijden, zoals Samuel aan de Heere werd gewijd.

18

Kinderen wijden aan de dienst van de HEERE

Er zijn in de Schrift volop aanwijzingen dat zowel jongens als meisjes door hun ouders aan de Heere gewijd konden worden. Voor een meisje zou dit betekenen dat ze niet zou trouwen. Een jongen zou wel kunnen trouwen, want een priester mocht trouwen. Samuel was aan de Heere gewijd, maar hij trouwde en kreeg kinderen. Blijkbaar zou een meisje dat aan de Heere gewijd was, haar hele leven als maagd in de tabernakel dienen. Ze zou daar gewoon alle werkzaamheden verrichten die gedaan moesten worden. Jongens en meisjes zouden allebei in de tabernakel opgroeien als ze aan God gewijd waren, eigenlijk om als Levieten te zijn. Samuel was geen Leviet, en toch vervulde hij priesterlijke taken toen hij ouder was. Waarschijnlijk omdat iemand die aan de Heere gewijd is om in de tempel te dienen, in wezen hetzelfde zou zijn als een Leviet. Blijkbaar zou men hem beschouwen als iemand die niet van een Leviet verschilde. Maar een meisje is niet precies als een Leviet, want vrouwelijke Levieten dienden niet in de tabernakel. Ze zou meer op een non lijken, een beetje meer op wat wij ons voorstellen bij een non in een klooster.

Veel mensen geloven dus dat ze niet geofferd werd, en dat hij dat ook niet beloofd had. Wat hij beloofde, was dat hij het een of het ander zou doen. Onder bepaalde omstandigheden zal ik het gewoon aan de Heere wijden. Kon je een ezel aan de Heere wijden? Ja, dat kon. Of je kon hem volgens de wet met een lam vrijkopen of hem de nek breken. Hij was van de Heere. Het eerstgeboren jong van een ezel, het eerstgeboren jong van welk dier dan ook, was van de Heere, ook bij de onreine dieren. Die konden niet geofferd worden, maar ze konden wel aan de Heere gewijd worden. Dat gold ook voor mensen. Maar sommige dieren, reine dieren, konden geofferd worden.

Ik denk dat hij het waarschijnlijk zo verwoord heeft. Want hij kende de Pentateuch beslist goed genoeg en hij was godvruchtig genoeg om nooit te beloven een mensenoffer te brengen. Dit was een man die zijn gedachten in een nauwkeurig en logisch betoog wist te verwoorden. Dat deed hij ook toen hij zich tegenover de Ammonieten verdedigde, toen hij met hen sprak. Het is niet waarschijnlijk dat hij zo onzorgvuldig zou zijn dat hij een gelofte deed die hem ertoe verplichtte om wat dan ook als brandoffer te offeren, met inbegrip van een onrein dier of een mens. Hij zou immers weten dat dit verboden was in de Pentateuch, waarmee hij voldoende vertrouwd was. Ik denk dus dat zijn gelofte vertaald moet worden zonder 'en', maar met 'of'.

19

Levenslange maagdelijkheid en geen nageslacht

Daarom was hij niet bedroefd omdat zijn dochter als brandoffer geofferd zou worden. Hij was bedroefd omdat zij tot levenslange maagdelijkheid verplicht zou worden en hij nooit nakomelingen zou hebben. Dat is toch wat hier wordt benadrukt? Ze ging eropuit om haar maagdelijkheid te bewenen, niet haar dood. Ze ging eropuit om te bewenen dat ze nooit zou trouwen en nooit kinderen zou krijgen en haar vader nooit kleinkinderen zou geven, enzovoort. Dat zegt ze in vers 37:

Laten we de bergen in trekken en rondzwerven en erom treuren dat ik nooit met een man zal slapen.

Wanneer er in vers 39 staat dat hij zijn gelofte uitvoerde, staat er niet dat hij haar offerde. Er staat alleen:

En het gebeurde na verloop van twee maanden dat zij naar haar vader terugkeerde. En hij voltrok aan haar zijn gelofte, die hij had gedaan. Zij heeft geen gemeenschap gehad met een man. En het werd een gewoonte in Israël

RICHTEREN 11:39

Blijkbaar was haar maagdelijkheid datgene waartoe hij zich met zijn gelofte had verbonden. Blijkbaar werd zij ertoe verplicht in de tabernakel te dienen en nooit te trouwen.

Dat zou dus een tragedie zijn die zowel zij als haar vader zou bewenen, omdat zij het enige kind was. Dat hij hierdoor geen nageslacht zou hebben, zou ook bij haar medeleven met hem oproepen. Ze leefde duidelijk met haar vader mee. Hij was bedroefd. Als ze ter dood gebracht zou worden, denk je dan dat ze haar laatste twee maanden met haar vriendinnen op de heuvelhellingen zou doorbrengen in plaats van met haar vader? Er was duidelijk genegenheid tussen hen. Dus ik denk echt gewoon niet dat iets in dit verhaal het aannemelijk maakt dat hij een mens aan God heeft geofferd. Dat zou een gruweldaad zijn. God verbood mensen streng om hun zonen of hun dochters te offeren.

Nogmaals, Jefta wordt in het boek Hebrreeën geprezen om zijn geloof. Dus ik denk dat een man die alleen bekendstond om zo'n afschuwelijke daad als een mensenoffer, ons niet als een groot voorbeeld van geloof zou worden voorgehouden. Ik denk niet dat hij dat heeft gedaan. Ik denk dat zijn dochter niet werd geofferd, maar dat zij werd verplicht haar leven lang Jahweh te dienen, en daarom haar leven lang maagd te blijven.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Richteren 8:22
- Richteren 10:1-2
- Richteren 10:3
- Richteren 10:4
- Richteren 10:5
- Numeri 32:41
- Deuteronomium 3:14
- 1 Koningen 4:13
- Richteren 10:6-7
- Richteren 10:8
- Richteren 10:9-10
- Richteren 10:11
- Richteren 10:12
- Richteren 10:13-14
- Richteren 10:15-16
- Richteren 10:17-18
- Numeri 14:3-4
- Numeri 14:28-33
- Numeri 14:40
- Richteren 11:1-3
- 1 Samuel 22:2
- Richteren 11:4
- Richteren 11:5-6
- Richteren 11:8
- Richteren 11:9
- Richteren 11:11
- Richteren 11:12-13
- Deuteronomium 2:9
- Richteren 11:23-24
- Richteren 11:25
- Richteren 11:26
- Richteren 11:27-28
- Richteren 11:29
- 1 Samuel 11:6

- Richteren 11:30-33
- Richteren 11:34
- Richteren 11:35
- Richteren 11:36
- Mattheüs 10:37
- Richteren 11:37
- Richteren 11:31
- Richteren 11:39

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.